

“Krusttēvs” ir fundamentāls darbs: tas ir ēnains un tumšs, skarbs un patiens, viss tajā rakstītais atbalsojas reālajā dzīvē. Mario Pjuzo ir meistars ar lielo burtu, šis romāns jāizlasa ikvienam.

Amazon.com

Šis romāns uzbur organizētās noziedzības un mafijas dzīves aizkulises tik skaudri, tik nemāksloti, ka gandrīz vai jābrīnās, kā Mario Pjuzo to visu var zināt. Autors šo mafijas Ģimeni ir atainojis savādi romantiskā veidā – tā valdzina, tā biedē, bet vienaldzīgu neatstāj nevienu.

Public Library

Viņš ir tavs draugs, viņš var tev palīdzēt, bet var arī iznīcināt... Tas ir Dons Vito Korleone – bīstamākais vīrs Ņujorkā, noziedzīgās pasaules “smagsvars”, cilvēks, kura vārdam ir vara. Mario Pjuzo ir radījis neaizmirstamu varoni!

Sunday Book Review

“Krusttēvs” ir daudzslāņains darbs: tas atklāj mafijas milzīgo ietekmi uz sabiedriskajiem procesiem pasaulē, sevišķi Amerikā, tas stāsta par varas hierarhiju, tas atklāj, kā veidojas cilvēka raksturs, kā zēni kļūst par vīriem, kā izdzīvot pat visskarbākajos apstākļos... [...] Mario Pjuzo vārds komentārus neprasa.

Book Review

**The
Godfather**
Mario
Puzo

Krusttēvs

Mario

Pjužo

No angļu valodas tulkojusi
Zane Rozenberga

821.131.1-31

Pj 001

Mario Puzo
THE GODFATHER

Copyright © Mario Puzo, 1969

All rights reserved.

Vākam izmantoti attēli © AdobeStock.com / MaxFrost

Arņa Kilbloka vāka dizains

Mario Pjuzo
KRUSTTĒVS

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA

Projektu vadītāja *Una Orinska*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-682.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Zane Rozenberga, 2004

© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2020

ISBN 978-9934-0-9172-8

VELTĪTS ANTONIJAM KLERI

"Aiz katras lielas bagātības slēpjas noziegums."

Balzaks

I GRĀMATA

1. nodaļa

Amerigo Bonasera sēdēja Ņujorkas Krimināltiesas zālē un gaidīja taisnīgu spriedumu; viņš gaidīja, kad atmaksa nāks pār to galvām, kuri tik nežēlīgi bija piekāvuši un mēģinājuši piesmiēt viņa meitu.

Tiesnesis, vīrs ar uzkrītoši raupjiem sejas vaibstiem, atrotīja melnās mantijas piedurknes, itin kā grasītos fiziski pārmācīt abus jauneklus uz apsūdzēto sola. Viņa seja pauda saltu, majestātisku nicinājumu. Un tomēr visā tiesneša pozā un runas veidā jautās kaut kas neīsts, ko Amerigo Bonasera pagaidām tikai neskaidri sajuta, bet vēl īsti neaptvēra.

– Jūs esat izrikojušies kā vispretīgākie deģenerāti! – tiesnesis noskaldīja. Taisnība, domās piekrita Amerigo Bonasera. Dzīvnieki. Dzīvnieki! Abi jauneklī pazemīgi nokāra īsi apcirptās galvas, un viņu gludi skūtās sejas pauda padevīgu nožēlu.

Tiesnesis turpināja: – Jūs rīkojāties kā meža zvēri džungļos. Jūsu laime, ka jums neizdevās pastrādāt varasdarbus pie šīs nabaga meitenes, citādi es jūs iebāztu aiz restēm uz divdesmit gadiem!

Tiesnesis uz brīdi apklusā, un viņa acis zem iespaidīgi kuplajām uzacīm izmanīgi pārskrēja Amerigo Bonaseras dzeltenīgajai sejai, tad pievērsās dokumentu un raksturojumu žūksnim sev priekšā. Tiesnesis sarauca pieri un paraustīja plecus, it kā būtu nonācis pie zināmas pārliecības pretēji savai gribai. Viņš turpināja:

– Bet, ņemot vērā jūsu jaunību, jūsu nevainojamo pagātņi, jūsu cienījamās ģimenes un tādēļ, ka tiesa un likums savā cildenumā nemeklē pēc atbilstības, es piešķiršu jums trīs gadus cietuma, sodu nosacīti atļaujot.

Tikai četrdesmit darba gados gūtais apbērtāja profesionālais rūdiņš palīdzēja satriektajam Amerigo Bonaseram apvaldīt izmisumu un naidu. Viņa jaunā, skaistā meita vēl aizvien guļ slimnīcā ar lauztu žokli – bet šie divi necilvēki tagad brīvi un mierīgi iet mājās? Tā visa bijusi komēdija! Viņš raudzījās, kā laimīgie vecāki steigdas apskaut savus mīļotos dēlus. Ak jā, viņi tagad visi ir laimīgi, viņi nu var smaidīt!

Rūgts kamols aizžņaudza Bonaseras kaklu un laužās augšup caur cieši sakostajiem zobiem. Viņš izvilkā baltu mutautiņu un piespieda to pie lūpām. Tā viņš stāvēja, kamēr abi jaunekļi brīvi pagāja garām, vēsi un pašapzinīgi smaidīdami un neveltīdami viņam pat ne mirkļa skatienu. Bonasera noraudzījās, kā viņi aiziet, neteikdams ne vārda, un spieda vēso drāniņu cieši pie lūpām.

Tagad tuvojās abu neliešu vecāki, divi vīrieši un divas sievietes apmēram Bonaseras gados, tikai amerikāniskāk ģērbusies. Tie uzmeta viņam īsu, vainīgu skatienu, taču aiz tā slēpās savāds, izaicinošs triumfs.

Zaudējis savaldīšanos, Bonasera pagriezās pret viņiem un aizsmakušā balsī uzsauca: – Jūs vēl raudāsi, tāpat kā es esmu raudājis! Es likšu jums raudāt, tāpat kā jūsu

bērni liek man raudāt! – un piespieda mutautiņu pie acīm. Aizstāvji, kas nāca aizmugurē, bīdīja savus klientus uz priekšu pie abiem jaunekļiem, kuri bija pagriezušies atpakaļ, gatavi steigties vecākiem palīgā. Plecīgais tiesas izpildītājs steigšus metās aizšķērsot solu rindu, kurā stāvēja Bonasera. Taču tas nebija vajadzīgs.

Visus Amerikā pavadītos gadus Bonasera bija uzticējies likumam un kārtībai. Un guvis dzīvē panākumus. Tagad, par spīti naidam, kas aizmigloja saprātu, par spīti spējai tieksmei, kas urdīja skriet iegādāties šaujamo un nogalināt abus neliešus, Bonasera saņēmas, pagriezās pret sievu, kura vēl aizvien nespēja aptvert notikušo, un teica: – Viņi mūs iznesuši cauri. – Viņš mirkli apklusā un tad paziņoja savu lēmumu, vairs nebaidodamies par tā cenu: – Taisnību meklēt mums jāiet pie Dona Korleones.

Džonijs Fontāne sēdēja greznā Losandželosas viesnīcas numurā, iereibis un greizsirdības pārņemts, gluži kā jebkurš ikdienišķs vīrs. Atgāzies uz sarkanās tahtas, viņš dzēra viskiju tieši no pudeles, uzdzērdams no kristāla kausa ūdeni ar ledus gabaliņiem. Pulkstenis rādīja ceturto rīta stundu, un reibuma apmiglotajā iztēlē Džonijs jau redzēja, kā viņš nogalina savu sievu, šo palaistuvi, kad viņa beidzot pārrodas mājās. Tas ir, ja viņa vispār pārnāks. Bija jau pārāk vēls, lai zvanītu pirmajai sievai un apjautātos par bērniem, un tagad, kad Džonija karjera strauji slidēja lejup, arī draugiem zvanīt viņš nevēlējās. Bija laiks, kad Džonija Fontānes telefona zvans četros no rīta viņiem būtu licies kā pagodinājums, bet šobrīd Džonijs viņus vairs neinteresēja. Viņš sāji pasmaidīja, atcerēdamies, ka ziedu laikos Džonija Fontānes likstas saistīja vairāku Amerikas slavenāko kinozvaigžņu prātus.

Atkal pacēlis pudeli pie lūpām, viņš beidzot izdzirdēja sievu slēdzam durvis, taču turpināja dzert, līdz viņa ienāca istabā un nostājās vīra priekšā. Cik viņa tomēr bezgala skaista – šī maigā eņģeļa sejiņa, sapņainās, zilās acis, vāri trauslais, bet nevainojami veidotais augums... Uz ekrāna viņas skaistums bija vēl vairāk izcelts, apgarots. Simtiem miljonu vīriešu visā pasaulē dievināja Margo Aštonas seju. Un nežēloja naudu, lai to redzētu uz ekrāna.

– Kur tu biji, velns lai parauj? – Džonijs Fontāne izgrūda.

– Drātēties, – viņa atbildēja.

Margo bija pārvērtējusi Džonija dzēruma pakāpi. Viņš pārlēca pāri zemajam kokteiļu galdiņam un sagrāba sievu aiz rīkles. Taču tagad, kad šī valdzinošā seja, šīs skaistās, zilās acis atradās tik tuvu, dusmas pagaisa un viņš atkal jutās bezspēcīgs. Margo nicinoši pasmīnēja. Tā bija kļūda – Džonijs tūdaļ atvēzēja dūri. Viņa iebrēcās: – Džonij, tikai ne pa seju – man jāfilmējas!

Viņa smējās. Belziens pa vēderu nogāza viņu uz grīdas. Džonijs uzkrita viņai virsū. Margo elsas uzvēdīja tīkamu aromātu. Viņš sita sievai pa rokām un augšstilbiem, kuru zīdaini maigā āda bija glīti iedegusi. Viņš sita šo sievieti tā, kā savā laikā, būdams valdonīgs pašpuika Ņujorkas ielās, mēdza iekaustīt nekaunīgus puisēļus. Sāpīgs sods, kas neatstāj ilgstošas sekas – tādas kā, piemēram, izsisti zobi vai lauzts deguns.

Bet viņš nesita pietiekami stipri. Nespēja. Un sieva smējās par viņu. Uzrāvusi brokāta tērpu augstu virs ceļiem, viņa gulēja uz grīdas un pārākuma apziņā nīrgājās: – Bāz iekšā, Džonij, bāz tik iekšā! To jau tu īstenībā gribi.

Džonijs Fontāne piecēlās. Viņš ienīda šo sievieti, kas tur gulēja uz grīdas, bet skaistums tai bija gluži kā burvju vairogs. Margo pavēlās sāņus un viegli kā balerīna

pielēca kājās. Viņa izaicinoši paspēra dažus rotaļīgus dejas soļus, uzdziedādama: – Nesāpēja, nesāpēja! – tad kļuva nopietna un gandrīz sērīgi teica: – Nožēlojamais nejēga, tu taču esi īsts pienapuika. Ak, Džonij, tu mūžam paliksi sentimentāls stubenis! Pat gultā tu esi kā puīselis. Tu vēl aizvien domā, ka tās lietas darāmas tādā garā, kā tu dūdo savas miegainās dziesmiņas. – Viņa pašūpoja galvu un piebilda: – Nabaga Džonij! Arlabunakti, Džonij! – Tad Margo iegāja guļamistabā, un Džonijs dzirdēja, kā durvīs pagriežas atslēga.

Viņš apsēdās uz grīdas un paslēpa seju plaukstās. Viņu pārņēma smags, mokošs izmisums. Un tad saslējās sīkstā spītība, kura bija palīdzējusi izdzīvot Holivudas džungļos. Viņš pacēla klausuli un pasūtīja taksometru, lai dotos uz lidostu. Pasaulē vēl ir kāds cilvēks, kas spēj viņu glābt. Viņš dosies atpakaļ uz Ņujorku. Viņš dosies atpakaļ pie šī cilvēka, kura spēks un gudrība viņam šobrīd vajadzīgi un kura mīlestībai viņš vēl joprojām tic. Viņš dosies pie sava krusttēva Korleones.

Maiznieks Nadzorīne, pats apaļš un izplūdis kā viņa lielie, itāliešu gaumē ceptie maizes klaipi, miltiem noputējies, raidīja iznīcinošus skatienus sievai, meitai Katerīnai, kas bija jau labi precību gados, un savam palīgam Enco. Palīgs stāvēja saimnieka priekšā savā karagūstekņa formā ar zaļi apdrukāto piedurknes apsēju un pārdzīvoja dziļas bailes, ka pēc šīs scēnas viņu nosūtīs atpakaļ uz dzimto salu. Enco bija viens no daudzajiem tūkstošiem itāliešu karagūstekņu, kas uz laiku norīkoti Amerikā saimnieciskā darbā un dzīvoja pastāvīgās bailēs, ka šis norīkojums varētu tapt atsaukts. Tāpēc nelielā komēdija, ko še spēlēja, viņam bija nopietns pārbaudījums.

Nadzorīne bargi noprasīja: – Tu esi apkaunojis manu ģimeni? Atstājis manai meitai piemiņu no sevis – tagad, kad karš beidzies un tu labi zini, ka Amerika tevi kā korķi aizludinās atpakaļ uz tavu sūda sādžu Sicīlijā?

Enco, maza auguma, bet spēcīgi noaudzis puisis, uzlika roku uz sirds un sacīja gandrīz caur asarām, tomēr nezaudēdams diplomātiju: – Padrone, zvēru pie Svētās Jaunavas, ka nekad neesmu ļaunprātīgi izmantojis jūsu laipnību. Es patiesi mīlu un cienu jūsu meitu. Es godam lūdzu viņas roku. Zinu, ka man nav tiesību, bet, ja mani aizsūtīs atpakaļ uz Itāliju, es nekad vairs nevarēšu atgriezties Amerikā. Es nekad nevarēšu apprecēt Katerīnu.

Tad sarunā lietišķi iejaucās Nadzorīnes sieva Filomēna. – Beidz te muļķoties! – viņa teica savam druknajam vīram. – Tu labi zini, kas darāms. Paturi Enco darbā un aizsūti viņu paslēpties pie radiem Longailendā!

Katerīna raudāja. Viņa nebija nekāda skaistule, turklāt sāka jau izplūst miesās, un uz virslūpas viņai dīga tumšas pūciņas. Viņa nekad nedabūs tik glītu vīru kā Enco, nekad neatradīs citu vīrieti, kas aizskartu viņas auguma intīmās vietas ar tādu maigu bijību. – Es braukšu uz Itāliju un dzīvošu tur! – viņa uzbrēca tēvam. – Es aizbēgšu, ja tu nepaturēsi Enco šeit!

Nadzorīne uzmeta meitai vērīgu skatienu. Ugunīga jau bija šī viņa Katerīna. Viņš bija redzējis skuķi trinam savu apaļo pēcpusi gar Enco pavēderi, kad maiznieka palīgs spraucās viņai garām, lai izņemtu karstos klaipus no krāsns. Šī jaunā rakara karstais klaips būs viņas krāsni, bezkaunīgi nodomāja Nadzorīne, tālab jārikojas ar gudru ziņu un apdomu. Enco jāpatur Amerikā un jāstagādā viņam Amerikas pavalstniecība. Un šādu darījumu var nokārtot tikai viens cilvēks. Krusttēvs. Dons Korleone.

Visi šie cilvēki līdz ar daudziem citiem saņēma ielūgumu uz mis Konstancijas Korleones kāzām, ko svinēja 1945. gada augusta pēdējā sestdienā. Līgavas tēvs, Dons Vito Korleone, nekad neaizmirsā savus vecos draugus un kaimiņus, lai gan pats tagad dzīvoja lielā, plašā namā Longailendā. Tur arī bija paredzēts uzņemt viesus un rīkot svinības. Neviens nešaubījās, ka tas būs ievērojams notikums. Karš ar japāņiem tikko bija beidzies, un dzīru prieku neaptumšos mokošas bailes par dēliem, kuri cīnās armijas rindās. Tieši kāzas tagad bija īsti laikā, lai ļaudis varētu izpaust savu prieku.

Un tā šajā sestdienas rītā Dona Korleones draugi no Ņujorkas centra straumēm plūda uz Longailendu, lai parādītu godu līgavas tēvam. Kāzu dāvanai viņi līdzī nesa krēmkrāsas aploksnas ar naudu. Katrā aploksnē iekšā bija kartīte, kas darīja zināmu devēja vārdu un viņa cieņas pakāpi pret Krusttēvu. Patiesu un pelnītu cieņu.

Dons Vito Korleone bija cilvēks, pie kura ikviens griezās pēc palīdzības un nekad nepievīlās. Viņš nemēdza dot tukšus solījumus, ne arī glēvi aizbildināties, ka viņa rokas šai pasaulē saista spēcīgākas varas. Nemaz nevajadzēja noteikti būt viņa draugam, nebija svarīgi pat tas, ka lūdzējam nav līdzekļu, lai labdarim atmaksātu. Prasība bija tikai viena – lai palīdzības meklētājs, tieši viņš pats personīgi, apliecinātu savu draudzību. Un tad neatkarīgi no tā, cik trūcīgs vai bezspēcīgs būtu lūdzējs, Dons Korleone ņēma viņa likstas savā ziņā. Un nekādiem šķēršļiem neļāva stāties ceļā, lai vajadzīgo prasību apmierinātu. Samaksa? Draudzība, godpilnais "Dona" tituls un reizēm mazliet siltāka, sirsnīgāka uzruna "Krusttēvs". Un vienīgi tādēļ, lai parādītu cieņu, nepavisam ne paša gūvuma dēļ, varbūt vēl kāda sīka dāvana – pašdarināta vīna

krūka vai groziņš piparkūku, kas īpaši ceptas Dona Ziemsvētku galdam. Tā bija tikai labi saprotama laipnības un pieklājības izpausme, kas apliecināja, ka dāvētājs ir Dona parādnieks un Donam ir tiesības katrā laikā griezties pie viņa, lai dotu viņam iespēju samazināt savu parādu ar kāduniecīgu pakalpojumu.

Tagad, šajā lielajā dienā, meitas kāzu dienā, Dons Vito Korleone stāvēja sava Longbīčas nama durvīs, apsveikdams viesus, kurus visus pazina un kuriem visiem uzticējās. Daudziem šai pulkā par savu labklājību bija jāpateicas Donam, un šajos ģimenes svētkos viņi atļāvās Korleoni uzrunāt vaigā par Krusttēvu. Pat apkalpojošais personāls sastāvēja no Dona draugiem. Bārmenis bija vecs paziņa, un šās dienas profesionāli meistarīgā darbošanās līdz ar visiem stiprajiem dzērieniem bija viņa kāzu velte. Viesu apkalpotāji bija Dona Korleones dēlu draugi. Uz mazajiem dārza galdiņiem novietotos ēdienus bija gatavojusi Dona sieva kopā ar savām draudzenēm, un akru lielo dārzu košām vītnēm bija izrotājušas līgavas draudzenes.

Dons Korleone apsveica ikvienu – bagātos un nabaģos, varenos un sīkos – ar vienādu sirsnības devu. Viņš nešķiroja. Tāds bija viņa raksturs. Un viesi tik jūsmīgi uzteica viņa labo izskatu un nevainojamo smokingu, ka nezinošs vērotājs varēja noturēt Donu par pašu laimīgo līgavaini.

Donam līdzās nama durvīs stāvēja divi no viņa trim dēliem. Vecākā kristītais vārds bija Santīno, bet visi, izņemot tēvu, sauca viņu par Saniju. Padzīvojušie itāliešu vīri uz šo puisi raudzījās iešķībi, jaunākie – ar sajūsmu. Salīdzinot ar vairākumu itāliešu izcelsmes pirmās paaudzes amerikāņiem, Sanijs Korleone bija liela auguma vīrs,

gandrīz sešas pēdas garš, un kuplo, cirtaino matu mežs viņu šķietami darīja vēl garāku. Viņa sejas vaibsti bija parupji un vulgāri, izliektās lūpas pilnīgas un jutekliskas un šķeltais zods ar bedrīti vidū kaut kā neparasti baudkārs. Sanija augums bija masīvs un spēcīgi veidots, un nebija nekāds noslēpums, ka daba šo puisi tik dāsni apbalvojusi, ka viņa nelaimīgā sieva bijās no laulības gultas gluži kā savā laikā ķecerī no moku sola. Klīda baumas, ka reiz jaunībā, kad viņš mēdza apmeklēt prieka namus, pat visrūdītākā un drosmīgākā prostitūta pēc godbijīgas sava klienta vīrietības apskates pieprasījusi divkāršu samaksu.

Šobrīd, kāzu dzīrēs, daža laba jaunā sieva ar platiem gurniem un platu muti mēroja Saniju Korleoni ar vēsu, pašapzinīgu skatienu. Taču šodien viņas velti tērēja laiku. Sanijs Korleone, par spīti sievas un triju mazo bērnu klātbūtnei, meta acis uz Lūsiju Mančīni, kurai bija uzticēta līgavas māsas loma. Jaunā meitene, gluži labi to apzinādamās, sēdēja pie dārza galdiņa sārtā vakartērpā ar ziedu pušķi melni mirdzošajos matos. Visu pagājušo nedēļu, gatavojoties kāzu norisēm, viņa bija flirtējusi ar Saniju un šorīt pie altāra cieši saspiedusi viņa roku. No meitenes tas bija vairāk nekā pietiekami.

Lūsijai nerūpēja tas, ka Sanijs nekad nekļūs tik izcils vīrs kā viņa tēvs. Sanijam Korleonem bija spēks, drosme un turklāt laba sirds. Mēdza runāt, ka augstsirdību daba Sanijam dāvājusi tikpat vēlīgi kā vīrišķos dotumus. Taču viņam trūka tēva pazemīgās iecietības. Viņš bija straujš un nesavaldīgs, mēdza uzliesmot dusmās un tādēļ bieži rīkojās aplam. Lai gan tēva darījumos Sanijs bija liels palīgs, daudzi tomēr šaubījās, vai viņš kļūs par to turpinātāju.